

grijs, waar het groen der boomen kruimig tegen uitkomt als juweelwerk op wazig satijn.

In het andere is het oord verlaten en onherbergzaam. Aan de eene zijde op een lagen heuvel twee boomen, die met wanhopig gebaar hunne takken wringen en kronkelen. De bliksem heeft een deel der grootste gebroken, andere zijn ontbladerd en dood en teekenen tegen den hemel klagend en deerniswekkend hunne verdorde knokkelige stekken af. Aan den voet der hoogte een onbeweeglijke waterplas, die in moerassige gronden uitloopt; aan den overkant een kale grond, waar niets dan de stomp van een bouwval te zien is. De lucht ziet er onweerachtig uit; het licht, dat op boom en grond valt, heeft loodachtige tinten, de schaduwen zijn blauwachtig donker, onheilspellend; het oord is en lijkt onzalig en verwenscht.

De poëzie der natuur moge in beide stukken niet gezocht zijn; zij ligt er in en spreekt met zooveel te meer waarheid uit stoffeering en toon van beide tafereelen.

Ruisdael is een eerste meester in het weergeven van allerlei werking van licht en kleur. Wij bewonderen evenzeer zijn wolken, die in vast zilverwit of in vlokkige blankheid uitkomen op een helderen of een bewasenden hemel, of van wit naar grijs overgaan en dan tot schalieblauwe massa's verdonkeren; zijn water, dat huppelt over de rots, danst beneden in den waterval, dan vluchtig henenspoedt, recht voor zich uit, of verwijlt aan den voet van den heuvel, met al de tinten, de schijnen, de korreligheid of de gesmijdigheid van het bewogen of rustige element; zijne denneboomen, die, naar van Everdingen's trant, zoo rijzig de hoogte ingaan, slank en stijf, in sierlijke gebaren hun armen plooiende als drapeerden zij zich in hun aristocratieke dracht; zijne eiken, zoo machtig en toch zoo licht.

Hij heeft een zekerheid van penseeling, die hem bij elken slag het gevoelde effect doet treffen. Dicht opeen volgen de stippen, altijd verschillend van tint en van vorm, maar telkens speling en leven aanbrenghend. Zij schijnen onafhankelijk van elkander en werken toch samen om het waar en fijn geheel uit te maken. Is zijn toets kernachtig in zijn boomen en gronden, week en zilverig zijn de luchten, die niet gestipt zijn, niet geborsteld schijnen, maar gegoten, geblazen, opgedampt uit eigen aard, samengekoekt of uiteengewasemd. Vast als email is die schildering, altijd pittig, nu eens aangedikt dan weer doezelig, altijd verzorgd, gemakkelijk, stevig en breed.

Iets valt te bejammeren, namelijk dat zijn groen gewoonlijk verdonkerd is; al blijft de gezamenlijke indruk van het geheel harmonisch, de toon van het loof heeft zijn oorspronkelijke frischheid en jeugdigheid verloren. Hoe minder gebladerte in de schildering, hoe minder verdonkering der kleur: daarom zijn dan ook zijne strandgezichten de lichtste, de helderste zijner werken.

Zoo is ook het Scheveningsche strand uit de National Gallery van Londen. Links ligt het water, rechts het strand met de duinen aan de uiterste linkerzijde, heeren en dames wandelen op het zand, een paar schuiten komen aan; een hooge hemel, zooals in al zijn schilderijen, met dunne lichte wolken bezaaid,